

GURBIJEVA KASIDA O NOVOM PAZARU (1744)
(Prijevod s turskog jezika: dr. Avdija Salković)

1. *Yenibâzârün itsem ben gerekdür vasf-ı güftârın*
Bilâd ile 'ibâdî hep ola hıfzında Settârün
Novog Pazara osobine moram spomenuti
Njegovi predjeli i robovi pod zaštitom su Settara¹.
2. *Ne denlû mücrim ü âsım olursa cümle kavmine*
Umaram olmazam nevmid ire gufrânı Gaffârün
Koliko god da je krivaca i griješnika, do svih njih
Nisam bez nade - stići će milost Gaffara².
3. *Bizûm bu halk ile şehre yavuz kasd iden â'dâya*
Erenler himmeti birle irûşür hısmı Cabbârün
Našem narodu i našem gradu zlo što smjeraju dušmane
Sa nastojanjem upućenih, stići će srdžba Džebbara³.
4. *Eger bir kec nazar eyler olursa sū-yi zann-ile*
Ol uğrar şahrına âhir ne yirde olsa Kahhârün
Ako neko pogled uputi sa lošom namjerom
Stići će ga sila Kahhara⁴, gdje god da je.
5. *Hudâ ıslâh idüp tebdil ide iy' hâle kem hâlin*
İçinde fâsık u 'âsî olan hem dahî füccârün
Neka Huda⁵ popravi loše stanje i na bolje ga promijeni
Kod onih koji su grješni, nepokorni, pa čak i nemoralni.
6. *Medine anılır çünkü mübârek nâm-ı digerdür*
Oğunur hoş ol ism-ile bu demde şeh-r-i muhtârün
Spominje se kao Medina⁶, jer to mu je mubarek ime drugo
Zove se ovim lijepim imenom, u ovom trenu taj posebni grad.
7. *Muhammed Mustafâ hakkı dahî hem ravzasın anun*
Mutahhar hürmeti hakkı o Beytu'llâh-ı envârün
Zarad hakka Muhammeda Mustafe i njegove ravze⁷
I zarad čistog hurmeta tog nurla Bejtullaha⁸
8. *Bizûm bu şeh-rümüz Allâh ide tâhir habâ'îşden*
O Kâdir itmege sâlih münâfiqlarla eşrânın
Neka ovaj naš grad Allah očisti od prljavštine
On je Kadir⁹, od munafika može napraviti dobre.

¹ *Es-Settar* - Onaj Koji pokriva nedostatke (Allahovo ime).

² *El-Gaffar* - Onaj Koji prašta (Allahovo ime).

³ *El-Džebbar* - Silni, Onaj Koji popravlja sve narušene stvari (Allahovo ime).

⁴ *El-Kahhar* - Onaj Koji pobjeđuje sve (Allahovo ime).

⁵ *El-Huda* - Onaj Koji upućuje (Allahovo ime).

⁶ Medina - (ar. grad) Grad u Saudijskoj Arabiji u kojem je ukopan Poslanik Muhammed.

⁷ *ravda* - bašta; mjesto u kojem je ukopan Poslanik Muhammed.

⁸ *Bejtullah* - Allahova kuća (Ka'ba).

⁹ *El-Kadir* - Moćni (Allahovo ime).

9. *Rızāsına muvāfıķ ben dilerven ide ol Hālīķ*

ķamumuz her ne kim varuz kebirān ile asķārun

Shodno Njegovoj volji, Źelim da Taj Halik¹⁰

Sve nas, koliko god nas je, i velike i male

10. *Hidāyet eyleye Hādī niyāzum zāhīr ū bātīn*

Hatādan saķlaya dā'im refīķī ķıla ebrārūn

Nek nas uputi Hadi¹¹, Źeljja mi je da od tajne i javne

Sačuva grješke, da nam uvijek dobre robove učini za drugove.

11. *Berū gel bir n'idem dinle aķuben gūş-ı hūşını*

Bīraz ta'rif idem işbu zeminūn sana etvārın

Ovamo dođi, jedan tren saslušaj, otvori uho pameti

Malo da ti opišem predjele ovog mjesta.

12. *Yedī taķ ile beş nehrūn hem üç 'arķun arasında*

Yaradup şehrūmūz Mevlā ol 'ārīf anla esrārın

Među sedam planina i pet rijeka i još tri jaza

Stvorio je grad naš Mevla¹² i budi upućen, shvati tajne u tome.

13. *Birine Tırnovā dīrler ol ırmaķun bilūp anla*

Birīnūn Rāşķadur adı ķışın buz tutmaz enhārūn

Jedan Trnava zovu, taj potok znaj i shvati

Jednom je Raška ime, zimi se ne ledi.

14. *Birī Yuşāphadur biri dahı Dījvā ile Loķķā*

Yigirmi dōrt degirmān taş dōner su ile 'arķların

Jedna je Jušaha, jedna Dižva i Ločka¹³

Dvadeset i četiri kamena vodenice okreću vodom njihovom.

15. *Üçī taķun saķır evsat olup bu dōrd arasında*

ķopaniķ Ğuliyā Muķrār u Ğuznā başı taķların

Tri su male, jedna je srednje veličine među ove četiri

Kopanik, Gulija, Mukrar¹⁴ i Guzna¹⁵ vrhovi su planina.

16. *Başında lāle vū sūnbūl yanaķlarında zerrin ğūl*

ķaranfil açılır tutmuş benefşe taķ eteklerin

Po vrhovima lale i zumbuli po obrazima narcis, ruže

Karanfil cvate, prekrile su ljubičice padine.

17. *Dahı rāvend ile behmen olur cedvār u kendūse*

Olur şāhterle ķantaryun hisābı yok çok otların

Još i rabardara i pucavca ima, kedra i kendusa

Ima dimnjače i kantariona, nebrojeno mnogo trava.

¹⁰ *El-Halik* - Tvorac, Onaj Koji stvara sve iz ničega (Allahovo ime).

¹¹ *El-Hadi* - Onaj Koji upućuje sve na pravi put (Allahovo ime).

¹² *Mevla* - Pomoćnik, Gospodar, Prijatelj.

¹³ Rijeke o kojima Gurbi govori jesu rijeka Raška, Trnava, Jošanica, Deževska rijeka i Ljudska. Osim njih gradom su tekla i tri jaza, potoci izvedeni iz rijeke Raške koji su služili za navodnjavanje. Kako se grad širio i modernizovao tako su i jazevi nestajali. Posljednji, vidno zapušten, ukinut je 2009. godine i njegovim koritom izgrađeno je šetalište.

¹⁴ Mokra gora

¹⁵ Rogozna

18. *Qırımzı erğuvân zanbağ zağafırân u nigâr zülfi*
Gümlüş altun demür cevher olur zâtında bunların
 Crvenog rogača, zambaka, šafrana i nigarzulfua
 Srebra, zlata, gvožđa, dragulja ima u njima.
19. *Qaribinde anun İbre dinür bir nehr-i âzam var*
Sana vasf itmege kıbîl degül anun şmeklerin
 Blizu njega Ibar zvana jedna velika rijeka ima
 Tebi opisati nemoguće je ribe njene.
20. *Dahı hem dört ulu der-bend bağazı dörd cevânlıde*
Olur ammâ zemini düz dîrem çârsü vü bâzârun
 Na četiri strane nalaze se velika četiri klanca
 Ali ravna je, kažem, čaršija i pijaca.
21. *Haqîkatle görür idün anı sen ser-be-ser bi-şekk*
İnâyet eylese Bârî gözinden gîtse pîndârun
 Da si ga istinski vidio u cjelini
 Pa da Bari¹⁶ pomogne da ti iz očiju sumnja nestane.
22. *Teferrüc-gâh çok gâyet revâdur birkaçın dîmek*
Çamudan kapluca evvel anın köşk ile suların
 Mjesta za teferidž mnogo je, kažem nekoliko veoma ugodno je
 Prije svih, banja i njen dvor i vode.
23. *Alağsâ Çeşmesi Köşki dinür bir dahı seyrân-gâh*
Nedür ol Pâdiçe Bayrı ser-â-pâ üsti bağların
 Dvorac Alaksa-česma zovu još jedno mjesto za šetnju
 Kakva je to padina Padiče¹⁷ što vinogradima pokrivena je.
24. *Qavaqlı Şestuvâ dîrler biridür âb-ile meshûr*
Bîri hem Üsûye suyu müferrih bil çemenzârın
 Zovu ga Şestuva sa topolama, po vodi poznato je
 Još i Usuje¹⁸ voda, znaj radosnim livade njene.
25. *Eger Virnik suyn dîrsen ne mûmkindür beyân itmek*
Dahı Mâi suyu dîrler odur başı bunarların
 Ako vodu Varnik spomeneš, nemoguće je opisati je.
 Zovu je voda Mai, to svih izvora glava je.
26. *Kîrâzlıq Bağcası âb-ı revândur çeşmeler andan*
Suyu gâyet sovuğ olur şehir içre kıyılarun
 Iz česama trešnjevika vode teku.
 Voda prilično hladna je, iz gradskih bunara.

¹⁶ *El-Bari* - Stvoritelj svega iz ničega.

¹⁷ Ne zna se da li je riječ o padinama Paričkog brda ili o naselju Parice koje se nalazi u kotlini, na samim krajevima padina istog brda. U izvornom obliku upotrebljena je riječ *bağ* koja se može prevesti i kao *vinograd* i kao *voćnjak*.

¹⁸ Šestovo i Osoje - naselja u okolini Novog Pazara.

27. *Olur bostân ile bâğı geçür hoş-hâl-ile çağı*

Kerâmid-hânenün suyu anılır biri bunarun

U vinogradima i vrtovima provedi vrijeme lijepo
Voda Kiremithane¹⁹ spominje se kao jedan od izvora.

28. *Begâyet çok olur bülbül öter hep açılınca gül*

Hazâna ırışür âhîr bahârin vahtı gülzârun

Mnogo bude bulbula, stalno pjevaju kad ruže procvaju
I kada dođe dan, tren proljeća ružičnjaka stiže do jeseni.

29. *Ne mümkün binde bir şerhîn beyâna eylemek isâl*

Mürekkeb olsa deryâlar kalem hem cem'-i eşcârun

Nemoguće je opisati ni hiljaditi dio njegov
I kada bi mora bila mastilo a sva drveća pero.

30. *Diyem gel Gâzîler Yolın dahi Beg Bağçasın dînle*

Temâşâ-gâh-ı 'irfândur gelüp bir gör kavaçların

Da ti ispričam dođi, slušaj o Putu gazija i Begovoj bašti.
To mjesto znanja je, dođi i vidi njihove topole.

31. *Yire basmaz dînür emrüd olur buzlı sulı alma*

Bulınmaz degme bir yırde kıyâs it sâ'ir esmârin

Kruška zvana jerebazva, i jabuka sulija
Nema na drugom mjestu, usporedi i ostalo voće mjesta ovog.

32. *İki düzlük yirümüz var ceride ögdüle ahhâb*

Büyük ile küçük ova segirdür anda atların

Dva ravna mjesta za džirit imamo,
Veliko i malo polje, konji se po njima trkaju.

33. *O Cabûlsâ vü Cabûlkâ mişâli didüm anlarsan*

Biri şarğı biri ğarbí iki hâcet bayırlarun

Poput Džabulse²⁰ i Džabulke, rekoš, shvatit ćeš
Jedna na istoku druga na zapadu dvije uzvišice za molitvu.

34. *Şamu etrâfı vâsi'dür giyâhı cümle nâfi'dür*

Biçûp mahsûl alan bilür ne denlûdür çayırarın

Sve mu strane široke, sve su mu biljke ljekovite.
Oni što siju i žanju znaju kako su njive berićetne.

35. *Şatı münbit mübârekdür zeminümüz Haq emriyle*

Gören misk ile 'anber dîr 'asel peynirle yağların

Mnogo plodan i svet naš vatan je, Allahovom naredbom.
Ko mu vidi med, sir i maslo kaže da misk i amber je.

36. *Egerçi çok kusûrumuz bizüm şükriñi itmekde*

Eti ğâyet leziz olur koyunla kaç kuzularun

Ali mnogo je nedostatka našeg u zahvali
Meso mnogo ukusno je, ovaca, ovnova i janjadi.

¹⁹ Čeremidžinica - naselje u Novom Pazaru.

²⁰ Džabulsa i Džabulka - mitski gradovi (prvi na istoku, drugi na zapadu) sa hiljadu kapija. U tasavvufu *džabulka* predstavlja prvi korak prema Allahu, dok *džabulsa* predstavlja krajnji cilj dostizanje do Allaha.

37. *Nevâhisi güzel gâyet havâsı hem latîf olur*
Derisinden olur gönler anun cümle sığırlarun
 Povetarak mu je veoma lijep, vazduh mu prijatan
 Od kože se prave đonovi, od svih njegovih goveda.
38. *Yedî iklîme erbâbı aluben yine erbâba*
Hedâyâ idüp iltürler killâ ile anahtarın
 Njegove zanatlije u sedam krajeva majstorima
 Poklanjaju, a i snabdijevaju ih katancima i ključevima.
39. *Beg ü beg-zâde vü şeyh ü dahî şeyh-zâdeler vardur*
Hatibân u imâmlar hem mu'allim hocalar varun
 Begova i begovih sinova, šejhova i šejhovich sinova
 Hatiba i imama i učitelja i hodža ima.
40. *Birî Ferhad Beg oğlu kim Muhammed Pâşâdur adı*
O mirân mirîdür şîmdî dahî ma'lûmî hûnķârun
 Jedan je Ferhad-begov sin, Muhammed-paša ime mu je
 On je beg nad begovima, sada i padišah zna za njega.
41. *Şehid ile veliyü'llâh maķâmî çoķdur eyva'llâh*
Olara didî Hayy Allâh dîrûst it Haķķa iķrârûn
 Šehidskih i evlijskih makama mnogo je, ejvallah
 Hajj²¹ Allah im je rekao "Hakku²² činite ikrar²³ ispravno".
42. *Sinân Beg ile 'İsâ Beg o gâziler ile cûndî*
Bu yirler emr-i Haķķ-ile olupdur fethî anlarun
 Sinan beg i Isa beg, te gazije sa vojnicima
 Ovih mjesta, Allahovom naredbom, desio se feth²⁴ njihov.
43. *İki kez feth vaktinden berü şehr istilâ' gördî*
Hudâ emriyledür zirâ sorulmaz işi mî'mârûn
 Dva puta nakon fetiha grad je doživio napad
 To je naredbom Hudaa²⁵, uistinu neimar se o svom poslu ne pita.
44. *Birî bin yüzdêdûr biri olupdur bin yüz ellide*
Biz 'İsyân eyledük Haķķa musallat itdi küffârûn
 Jedan se dogodio 1100. (1688.), a drugi 1150. (1737.)²⁶
 Mi se Hakku pobunismo, a On je svalio kafire (na nas).

²¹ *El-Hajj* - Živi (Allahovo ime).

²² *El-Hakk* - Istiniti (Allahovo ime).

²³ *ikrar* - svjedočenje

²⁴ osvajanje

²⁵ *El-Huda* - Onaj Koji upućuje (Allahovo ime).

²⁶ 1150. godine po hidžri, odnosno 1737. godine pjesnik je imao 40 godina. Kao što je poznato Osmanlije su 1736. godine krenule u pohod na Rusiju, ali su u isto vrijeme bili primorani da ratuju i sa Iranom i Austrougarskom. Austrougari su zauzeli Niš i Bukurešt, međutim Osmanlije su ih ponovo vratili, i 1739. godine sa Rusijom su potpisali Beogradski sporazum. Pojedini bejtovi iz Gurbijevoog divana predstavljaju dokaz da je i pjesnik učestvovao u ratovima vođenim sa Austrugarima.

45. *İkincisine ben irdüm neler oldı anı gördüm*
Ulu dergâha yüz urdum bulınca derde timârin
 Za drugi sam ja stasao, šta se desilo vidio
 U uzvišeni dergjah lice sam potro, kad se nađe izlaz za brige.
46. *Otuz mihrâba bâliğdûr eger artıq degül ise*
Kimi mesclâ kimi cum'a kılınur bil namâzlarun
 Skoro trideset mihraba, ako ne i više
 Neki mesdžid, u nekima se Džuma-namaz²⁷ klanja.
47. *Birisi Eski Câmî'dür biri Altun 'Alem dirler*
Biri el-Hâcı Hürremdür bilenler bildi miğdânn
 Jedna je Eski-dažmija, za jednu Altun Alem kažu
 Jedna je El-Hadži Hurrem²⁸, vrijednost joj upućeni znaju.
48. *Dimek mümkün degül bu dem kamusin ism ü resm-ile*
Mü'ezzînler olur süfi kimi sâlihîdûr anlarun
 Ovog trenâ ih je nemoguće sve pobrojati imenom i slikom
 Muezzini su im pobožne i čestite osobe.
49. *Çamu ahhâb u yârânun dahı ashâb u ikrâmum*
Çabilem hisimüm çavmüm benümdür cem'i bunlarun
 Svi oni su moji dostovi i prijatelji, moji bližnji
 Moje pleme svi oni su.
50. *Yeni hammâm ile eski hamâmı hem bezistânun*
Bilür tüccâr olan kimse anun hân u dükânların
 Novi hamam i Stari Hamam i još Bezistan
 Znaju oni što su trgovci njegove hanove i dućane.
51. *Yenibâzârun içinde bizüm bir çal'amuz vordur*
İki kapu hem üç kulle olur devrinde divârun
 U Novom Pazaru jednu tvrđavu imamo
 Dvije kapije i tri kule opasane zidovima.
52. *'Acâ'ib tâbî'âlar var dahı toplanla zindânı*
Var ol cebhânedâ bârûd sözü'm tut sorma çantânn
 Još i čudnih utvrda ima, sa topovima i zindanom
 U toj džephani²⁹ baruta ima, drži me za riječ i ne pitaj za mjeru.
53. *'Aceb çanğı birin evvel diyem bilmem cenâbına*
'Umûmen analum birden mahallât u soğaçların
 Zaboga, ne znam šta najprije da kažem
 Spomenimo odjednom sve mahale i sokake.
54. *İki dîzdârumuz vordur birisi Berrinîğindûr*
Piyâdeyle süvâri bin nefer var hem ağaların
 Zapovjednika dva imamo, jedan je Berrinigin
 Sa pješadijom i konjanicima, age imaju hiljadu vojnika.

²⁷ Džuma-namaz - podnevna molitva petkom.

²⁸ Bor džamija - Zadužbina izvjesnog Hadži Hurema. Smatra se da je ovaj dobrotvor vakif i hamama, poznatijeg kao Stara banja, koji se nalazi izvan Novog Pazara.

²⁹ Džephana - skladište oružja i municije.

55. *Ta'alluḡdur bana bunlar bilürsin sen eyâ Vehhâb*
Şer'atde niyâzum bu bağışla hep günâhlarn
 Za mene vezano je ovo, Ti znaš, o, Vehhab³⁰!
 Ovo je moja dova u šeriatu: oprosti im sve grijehe.
56. *Gerek a'lâ gerek ednâ dahı yohsul u bay olsun*
Sağırân u kebirânı senündür cümle kulların
 Bilo da su visoki, bilo niski, bilo bogati bilo siromašni
 I veliki i mali, svi su Tvoji robovi.
57. *İlâhî hısm-ile baḡma bizi ḡahr odına yaḡma*
Bu dâr-ı dînümüz yıḡma sağ eyle cümle bilmârun
 Bože, ne gledaj nas sa srdžbom, ne pali nas u vatri muke
 Ne ruši nam ovu kuću vjere, ozdravi sve bolesnike.
58. *Muhammed Mustafâ haḡḡı dahı Merve Safâ haḡḡı*
Hayırlı 'ömr-ile ırgür kemâle sen uşaḡların
 Zarad haka Muhammeda Mustafe i hakka Safe i Merve³¹
 Sa hajirli vijekom dovedi do zrelosti Ti djecu njihovu.
59. *Bu Dervis Ahmedün yâ Râb ricâsı bu durur dâ'im*
Bize lutf it naşib eyle dem-i âhırde didârun
 Ovog Derviša Ahmeda, o Rabbe³², ovo stalna molba je:
 Smiluj nam se, dosudi nam u posljednjem dahu lice Voljenoga.
60. *Ḳasidem oḡuyan câna niyâzum setr ide 'aybum*
Ḳusûrum çoḡdur 'afv itsûn benüm nazmumda ḡör varın
 Onaj što duši kasidu moju čita, molim ga da mi sramotu pokrije
 Nedostatka moga mnogo je u pjesmi mojoj, nek oprosti.
61. *Revâdûr işbu ebyâta olursa böyle bir târih*
Bu demde 'ışḡı hep egler benî hâlâ o dildârun
 Ispravno je ako se ovim bejtovima kaže ovakav tarih:
 U ovom trenu ašk ovog voljenog mene još uvijek obuzima.

[H.1157 – M.1744]

³⁰ *El-Vehhab* - Onaj Koji mnogo daje (Allahovo ime).

³¹ Safa i Merva - brda u blizini Ka'be.

³² *Rabb* - Gospodar (Allahovo ime)